

Д/р
14120

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Навчально-науковий інститут інформаційних та соціальних технологій
Кафедра економічної кібернетики та інформаційних технологій

Дипломна робота

бакалавра

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «Сучасна система організації та регулювання платежів у сфері міжнародних відносин»

«Modern system for organization and regulation of payments in international relations»

Виконала: студентка II (СК) курсу денної форми навчання
напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»

Козакова Інна Миколаївна

LL13E46

Керівник д.е.н., проф. Осипов В.І.

Рецензент к.е.н., доц. Івашко Л.М.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ 9 від 29 травня 2017 року.

Захищено на засіданні ЕК № ____

протокол № ____ від ____ 2017 р.

Оцінка ____ / ____ / ____

(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Журавльова Т. О.

(підпис)

Голова ЕК

(підпис)

Шлафман Н. Л.

Одеса – 2017

790238

АНОТАЦІЯ

Робота містить 84 сторінки. Використано наукових джерел – 74. Таблиць – 6. Схем – 7. Додатків – 4.

Мета дослідження - провести дослідження й аналіз операцій по міжнародних розрахунках, їх особливостей, порядку здійснення, переваг й недоліків з погляду експортерів і імпортерів.

Предметом дослідження є форми міжнародних розрахунків.

Досягнення поставлених завдань здійснюється за допомогою наступних методів: системного аналізу, графічного, порівняльного, аналітичного методів, економіко-математичних методів: метод коефіцієнтів, метод середніх величин та ін.

Інформаційно-методологічними джерелами дослідження були Закони України, нормативно-інструктивні документи Національного банку України, монографії з питань банківської справи та банківської діяльності, статистична інформація, опублікована на Інтернет-сайтах.

За результатами дослідження сформульовані висновки і пропозиції.

Одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності.

Рік виконання роботи – 2016- 2017

Рік захисту роботи – 2017.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНИХ І РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ ТА РОЛЬ БАНКІВ В ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ.	7
1.1. Поняття та особливості міжнародних розрахунків.	7
1.2. Міжбанківські кореспондентські відносини. Система СВІФТ.	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ.	20
2.1. Суть, учасники та документообіг за акредитивами	20
2.2. Сторони угоди та документообіг за документарним акредитивом.	31
2.3. Поняття та види інкасо. Особливості інкасової операції.	33
2.4. Міжнародні розрахунки з використанням чеків.	39
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВІТКУ В МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.	56
3.1. Вибір форми міжнародних розрахунків при здійсненні базових умов поставки інкотермс.	56
3.2. Проблеми та тенденції розвитку міжнародних розрахунків.	70
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАДКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Міжнародні розрахунки здійснюється, перш за все, в зовнішній торгівлі за надані послуги та некомерційні операції при кредитуванні і русі капіталів між країнами, в тому числі пов'язаному з будівництвом об'єктів за кордоном при наданні різного роду допомог, підтримок. Міжнародні розрахунки охоплюють розрахунки по зовнішній торгівлі товарами і послугами, а також некомерційними операціями, кредитами і руху капіталів між країнами. Форми міжнародних розрахунків - це умови, правила та порядок документального оформлення розрахунків між учасниками зовнішньоторговельної діяльності. Вони встановлюються фінансовими, економічними і законодавчими інститутами й органами державної влади, а також міжурядовими договорами й угодами.

Мета дослідження - провести дослідження й аналіз операцій по міжнародних розрахунках, їх особливостей, порядку здійснення, переваг й недоліків з погляду експортерів і імпортерів.

об'єкт дослідження — форми міжнародних розрахунків.

Предметом дослідження є аналіз адаптації національних і міжнародних платіжних систем до вимог НТР, тенденції зміни ролі банків у міжнародних розрахунках та платежах.

Міжнародні розрахунки - це система організації і регулювання платежів за грошовими зобов'язаннями та вимогами, що виникають поміж юридичними особами і громадянами різних країн на підставі економічних, політичних, науково-технічних, культурних та інших відносин. Серед міжнародних розрахунків переважають платежі із зовнішньої торгівлі, послуг, кредитів та інвестицій.

Міжнародні розрахунки в основному здійснюються через банки за допомогою кореспондентських договірних відносин, що обумовлюють ведення кредитними установами кореспондентських рахунків. З цією метою банки укладають між собою кореспондентські угоди про відкриття рахунків ("ностро" — рахунки даного банку в інших банках, і "лоро" — рахунки інших банків у даному банку), в яких обумовлюються порядок розрахунків, величина комісійної винагороди, а також методи поповнення кореспондентського рахунку в міру витрачання коштів. Ці розрахунки здійснюються переважно у безготівковому

порядку. До способів розрахунків відносяться: чек, вексель, банківська тратта, переказ (поштове, телеграфне/телексне, міжнародне платіжне доручення, платіжне доручення за системою СБІФТ (Співтовариство всесвітніх міжбанківських фінансових телекомунікацій, створене 1973 р.)

Процеси сучасної економічної глобалізації відбуваються у багатьох сферах, кожна з яких має власну специфіку та характеризується відповідними тенденціями розвитку. Однією з таких сфер є міжнародні розрахунково-платіжні операції з притаманними їм інструментами, методами та інфраструктурою.

Інфраструктура міжнародних розрахунків і платежів розвивається під визначальним впливом сучасної інформаційної революції, що обумовлює зміни як у технології, так і її сутнісних ознаках і функціях.

Існування України в сучасному бізнес середовищі в першу чергу пов'язана з розробкою та узгодженням сучасних договірних зобов'язань., У міжнародній торговельній практиці при укладанні контрактна мають платіжні умови а саме застосування ефективних форма розрахунків які б найбільшим чином відображали інтереси як експортера так і імпортера за поставлену продукцію, виконані роботи або послуги.

Міжнародні розрахунки охоплюють розрахунки по зовнішній торгівлі товарами і послугами, а також некомерційними операціями, кредитами і руху капіталів між країнами. Форми міжнародних розрахунків - це умови, правила та порядок документального оформлення розрахунків між учасниками зовнішньоторговельної діяльності. Вони установлюються фінансовими, економічними і законодавчими інститутами й органами державної влади, а також міжурядовими договорами й угодами.

Проблеми функціонування системи міжнародних розрахунків та її структури досліджуються багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, серед яких Л. В. Руденко, З. О. Луцишин, М. І. Сав- лук, В. І. Мазуренко, В. В. Батрименко, В. М. Усоскін, І. А. Зарипов, А. В. Петров Л. Н. Красавіна, Р. О. Заблоцька та ін. Разом з тим, складність та суперечливість процесів, що відбуваються у цій сфері, потребує подальшого їх теоретичного обґрунтування. Зокрема, однією з невирішених проблем є наслідки впливу інформаційної революції на міжнародні, регіональні та

національні платіжні системи, напрями адаптації останніх до загальносвітових тенденцій.

Досягнення поставлених завдань здійснюється за допомогою наступних методів: системного аналізу, графічного, порівняльного, аналітичного методів, економіко-математичних методів: метод коефіцієнтів, метод середніх величин та ін.

ВИСНОВКИ

В Україні міжнародні розрахунки здійснюються в порядку, встановленому законодавством країни, а також правилами, прийнятими в міжнародній Аналізуючи сучасний стан ринку міжнародних розрахунків можна зробити висновок, що:

- особливість українського ринку міжнародних розрахунків полягає у його вразливості до зовнішніх і внутрішніх економічних чи політичних змін через невпевненість у надійності вітчизняних банків;

- через брак практичного досвіду у цій галузі як перед банками, так і їхніми клієнтами постає ряд серйозних проблем, що призводить до різного роду помилок і затримок у розрахунках, а також ускладняється ще й тим, що українські банки мають недостатню внутрішню інструктивно-методологічну базу;

- між уніфікованими торговими звичаями Інкотермс 2010 і УОП-600 не існує прямого взаємозв'язку, проте спільне застосування цих інструментів накладає на сторони певного роду зобов'язання. Продавець і покупець, які мають намір здійснювати розрахунки за контрактом у формі документарного акредитива, повинні при узгодженні умов контракту брати до уваги сутність обраного терміна поставки. Це означає, що перелік необхідних за акредитивом документів повинен відповідати застосовується термін Інкотермс 2010;

- помилка у виборі терміна або неправильна інтерпретація його умов може призвести до появи в умовах акредитива документів, подання яких буде неможливо без порушення умов договору. Що в свою чергу може поставити всю операцію під загрозу зриву банківській практиці.

Виходячи з міжнародної торгової і банківської практики, виділяють 4 основні форми розрахунків: авансовий платіж, інкасо, акредитив і відкритий рахунок. Включення в цю класифікацію розрахунків з допомогою чеків, банківських переказів і векселів вважається недоцільним. Дані платіжні інструменти швидше являються способами платежу, за допомогою яких проходить реалізація основних розрахункових форм.

Кожна форма міжнародних розрахунків в тій чи іншій мірі пов'язана з ризиком для експортера й імпортера. Це залежить від багатьох факторів - від виду товару,

ступеня взаємної довіри партнерів, їх платоспроможності, надійності банків, залучених до даної угоди і т. д. Тому кожен учасник угоди прагне відстояти ту форму розрахунків, яка являється для нього більш вигідною і в меншій мірі пов'язана з ризиком.

Міжнародні розрахунки – являють собою систему регулювання платежів за грошовими вимогами, які виникають між державами, організаціями, громадянами різних країн. Міжнародні валютні розрахунки здійснюються в основному через банки.

100% аванс (авансові платежі, передоплата) – дуже рідкісне явище у нормальних міжнародних відносинах.

Акредитивні розрахунки – це доручення банку (клієнтом якого є імпортер) одному або декільком банкам здійснити платежі фізичній або юридичній особі в межах визначеної суми на умовах, указаних в акредитиві.

Акредитив – це платіжний документ за яким банк дає розпорядження іншому банку за рахунок спеціально заброньованих коштів оплатити товарно-транспортні документи за відвантажений товар або виплатити пред'явнику акредитива визначену суму грошей.

Акредитив є вигідним для експортера, бо забезпечує надійність платежу і швидке його отримання, захищаючи експортера від валютних і політичних ризиків.

Інкасо – це банківська операція, коли банк за дорученням свого клієнта і на основі розрахункових документів отримує грошові суми від покупця з подальшим зарахуванням цих сум на рахунок свого клієнта. Для експортера все-таки інкасо є вигідною формою розрахунків, так як такі операції до певної міри гарантують до того моменту, як імпортер отримає товар.

Розрахунки при відкритому рахунку – це форма розрахунків, при якій відсутні надійні гарантії для експортера, котрий направляє на адресу покупця товар і товарні документи, а імпортер протягом обумовленого терміну повинен переказати на рахунок експортера гроші. Відкритий рахунок використовують при розрахунках між фірмами пов'язаними традиційними торговими відносинами; транснаціональними корпораціями та їхніми закордонними філіями при експортному постачанні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дахно І. Міжнародна економіка : Навч. посіб./ Іван Дахно, Юлія Бовтрук,; Міжнар. акад. управл. персонал.. -К. : МАУП, 2002. -214 с.
2. Козик В. Міжнародні економічні відносини : Навчальний посібник/ Василь Козик, Людмила Панкова, Наталія Даниленко,. -4-те вид., стереотипне. -К.: Знання-Прес, 2003. -405 с.
3. Липов В. Міжнародна економіка : Навчальний посібник/ Володимир Липов,; М-во освіти і науки України, ХНЕУ. -Харків: ВД "ІНЖЕК", 2005. -406 с.
4. Міжнародні економічні відносини : Сучасні міжнародні економічні відносини: Підручник для студ. екон. вузів і фак./ А. С. Філіпенко та ін.. -К.: Либідь, 1992. -256 с.
5. Міжнародна економіка : Підручник/ Григорій Климко, Віра Рокоча,; Ред. Анатолій Румянцев,; Київський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. -К.: Знання-Прес, 2003. -447 с.
6. Одягайло Б. Міжнародна економіка : Навчальний посібник/ Борис Одягайло,. -К.: Знання , 2005. -397 с.
7. Савельєв Є. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів : Підручник для магістрантів з міжнарод. економіки і держ. служби. -Тернопіль: Економічна думка, 2002. -495 с.
8. Семенов Г. А. Міжнародні економічні відносини: аналіз стану, реалії і проблеми : Навчальний посібник/ Г. А. Семенов, М. О. Панкова, А. Г. Семенов; Мін-во освіти і науки України, Гуманітарний ун-т " Запорізький ін-т державного та муніципального управління " . -2-ге вид., перероб. і доп.. -К.: Центр навчальної літератури, 2006. -231 с.
9. Усоскин В. М. Платежные системы: эволюция и риск-менеджмент // Междунар. банк. операции.- 2006.- № 2.- С. 63-79.
10. СКОЛОТЯНИЙ Ю. Технології зростання // Дзеркало тижня - 2007.- 3 листоп.- С. 9.
11. Батрименко В. В. Інформаційно-комп'ютерні технології у сфері сучасних міжнародних розрахунково- кредитних відносин // Актуальні проблеми міжнародних відносин.- Вип. 36 (Ч. II), 2002.- С. 176-181.

12. Руденко Л. В. Організація міжнародних кредитно-розрахункових операцій в банках.- К.: Вид. центр "Академія", 2002.
13. Зарипов И. А., Петров А. В. Электронные финансы, Интернет-банкинг: мировые тенденции и российская специфика // Междунар. банк. операции.- 2006.- № 2.- С. 80-91.
14. Заблоцька Р. Регіональний розвиток та регулювання електронного бізнесу в європейському співтоваристві // Актуальні проблеми міжнародних відносин.- Вип. 36 (Ч. II), 2002.- С. 168-170.
15. Скороходов А. Банковские IT-системы: проще система — больше прибыль? // Банковская практика за рубежом.- 2006.- № 2.- С. 54-57.
16. Петренко А. GRID як четвертий етап розвитку інформатизації // Дзеркало тижня.- 2007.- 3 берез.- С. 1, 13.
17. Зайцев О. Неясная судьба SWIFT // Банковская практика за рубежом.- 2006.- № 11.- С. 50-58.
- Алексеев А. Хуторянщина? // Дзеркало тижня.- 2007.- 24 лют.- С. 9.
18. А. Голубчик Оператор смешанных перевозок: роль, функции, документы // Международные банковские операции.- 2012.
19. А. Голубчик Торговые термины Инкотермс: типичные ошибки и заблуждения // Вестник транспорта. – 2014. №2.
20. Береславська О.І., Наконечний О.М., Пясецька М.Г. та ін; Міжнародні розрахунки та валютні операції, За заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2002. – 392 с.
21. Івасів Б.С. Міжнародні розрахунки: Підручник / Б.С.Івасів. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 223с.
22. Международная стандартная банковская практика International Standard Banking Practice: по проверке документов по документар. аккредитивам: ред. 2007г. для UCP600. – М: Инфотропик медиа, 2011. -160 с. Публикация ICC № 681
23. Михайлов Д.М. Международные контракты и расчеты. / Д.Михайлов/ 2-е изд., Профессиональная практика, 2008. – 641 с.
24. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: Підручник / Л.Руденко / Видання 2-ге, перероблене і доповнене. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 632 с.

25. Унифицированные правила и обычаи для документарных аккредитивов. Публикация ICC №600, 2006

26. Э. Шакирова Использование Инкотермс при расчетах в форме документарного аккредитива // Международные банковские операции, 2012, №1 с. 48-51

27. The official site of Bank of America (2015) available at: <https://www.bankofamerica.com/foreign-exchange/foreign-currency-order-faq.go> (Accessed 8 March 2015).

27. Пискулов Д. Ю.. Теория и практика валютного дилина . (Foreign Exchange and Money Market Operations) [Текст]: Прикладное пособие. – М.: ИНФРА-М, 1995.- 208 с.

28. Податковий кодекс України. закон України прийнятий 02.12.2010р. No 2755-VI / Верховна Рада України. – Офіційний текст. – Режим доступу до закону: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

29. Положення про валютний контроль: постанова Правління НБУ від 08.02.2000 No 49. / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0209-00>.

30. Положення про відкриття та функціонування кореспондентських рахунків банків-резидентів та нерезидентів в іноземній валюті та кореспондентських рахунків банків-нерезидентів у гривнях: постанова Правління НБУ від 26.03.1998 No 118. / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0231-98>.

31. Положення про здійснення банками фінансового моніторингу: постанова Правління НБУ від 14.05.2003 No 189/ Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0381-03>.

32. Положення про порядок здійснення операцій з чеками в іноземній валюті на території України: постанова Правління НБУ від 29.12.2000 No 520. / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0152-01>.

33. Положення про порядок здійснення уповноваженими банками операцій за

документарними акредитивами в розрахунках за зовнішньоекономічними операціями: постанова Правління НБУ від 03.12.2003 № 514. / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1213-03>.

34. Положення Про порядок реєстрації змін до правил фондової біржі щодо запровадження обіг на фондовій біржі деривативів: постанова ДКЦПФР від 31 серпня 2009 року / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0338-99>.

35. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою постанова: постанова Правління НБУ від 10.08.2005 № 281. / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0950-05>.

36. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою: постанова Правління НБУ від 10.08.2005 №281./ Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0950-05>.

37. Положення Про порядок та умови торгівлі іноземною валютою: постанова НБУ від 10.08.2005, №950 / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0338-99>.

38. Положення про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень до зовнішньоекономічних договорів (контрактів), які передбачають розрахунки в іноземній валюті: постанова Правління НБУ від 21.06.1995 № 444. / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=444-95-%EF>.

39. Порядок проведення Національним банком України операцій з купівлі-продажу іноземної валюти на умовах «своп»: постанова Правління НБУ від 05.12.2011 № 434. / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1213-03>.

40. Правила здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України: постанова Правління НБУ від 07.06.1993 № 19029/1050. – / Верховна Рада України.

Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v1050500-93>.

41. Про банки та банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України прийнятий 07.12.2000 р. No 2121-III / Верховна Рада України. – Офіційний текст. – Режим доступу до закону: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/law/main.cgi>.

42. Про державну підтримку сільського господарства України: закон України від 24 червня 2004 року / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до закону: [://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0950-05](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0950-05).

43. Про запровадження державних форвардних закупівель зерна: постанова КМУ від 16 травня 2007 року No736. / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до постанови: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0381-03>.

44. Про зерно та ринок зерна в Україні: закон України прийнятий від 4 липня 2002 року. / Верховна Рада України. Офіційний текст. – Режим доступу до закону: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0231-98>.

45. Про систему валютного регулювання і валютного контролю: декрет Кабінету міністрів України, затверджений Національного банку України від 19.02.1993 України. – Офіційний текст. – Режим <http://www.zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/law/main.cgi>.